

Předběžné Stanovisko Výboru regionů – Jak regiony přispívají k dosažení cílů EU v oblasti změny klimatu a energetiky, se zvláštním ohledem na pakt primátorů

(2009/C 76/04)

VÝBOR REGIONŮ

- připomíná institucím EU, že pro dosažení 20 % cílů v oblasti energetické účinnosti má klíčový vliv činnost na místní úrovni. Zásadní role regionů a obcí při plnění těchto cílů již byla uznána Evropskou komisí i Evropským parlamentem;
- upozorňuje na to, že mezi oblastmi, v nichž lze dosáhnout významného snížení emisí CO₂ a úspor energie, patří doprava, bytová výstavba, budovy a infrastruktura veřejného osvětlení, které jsou plánovány a poskytovány místními a regionálními orgány;
- považuje za nutné, aby byly akční plány měst zasazeny do kontextu regionálních a národních plánů. Regionální plány by mohly být pojátkem mezi iniciativami na místní a na národní úrovni, což by zaručilo koherentnost provádění místních plánů. Akční plány musí zavést konkrétní nástroje, aby bylo možno dosáhnout sledovaných cílů, a je rovněž třeba zajistit odpovídající financování;
- domnívá se, že by se měl Pakt oživit, a dát tak jasně najevo všem orgánům na nižší než národní úrovni, včetně těch regionálních, že se mohou stát členy;
- vyzývá k tomu, aby byly metody financování EU upraveny tak, aby upřednostňovaly aktivity zaměřené na propagaci využívání udržitelné energie, jako např. zvýšení procenta regionálních prostředků vyhrazených na zlepšování energetické účinnosti v domácnostech ze 3 % na 5 %. Půjčky EIB by měly být dostupné pro místní a regionální orgány, které mají zájem investovat do programů energetické účinnosti, podporovat využívání obnovitelných zdrojů energie a snižovat emise CO₂.

Zpravodajka: paní Kay TWITCHEN (UK/ELS), členka rady hrabství Essex

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

VÝBOR REGIONŮ

Hlavní sdělení

1. vítá výzvu Evropské komise vyjádřit se k úloze regionů v rámci Paktu primátorů;
2. zdůrazňuje, že každý občan má právo vědět, co dělají jeho volení zástupci pro to, aby byla zajištěna udržitelnost životního prostředí pro budoucí generace;
3. vyzdvihuje, že Pakt primátorů je vynikající příležitostí k tomu, aby starostové zapojili občany do kolektivní a pozitivní činnosti v rámci boje proti změně klimatu, a že umožní Evropské unii prokázat svou vedoucí úlohu v této oblasti;
4. připomíná institucím EU, že na změny chování jedinců, jež mají zásadní význam pro dosažení 20 % cílů v oblasti energetické účinnosti, má klíčový vliv činnost na místní úrovni a že zásadní role regionů a obcí při plnění těchto cílů již byla uznána Evropskou komisí ⁽¹⁾ i Evropským parlamentem ⁽²⁾;
5. poukazuje na to, že prosazováním udržitelné energie a energetické účinnosti může Pakt primátorů pobízet města a regiony k zavedení změn na ochranu jejich nejzranitelnějších občanů, zejména těch s nízkými a pevnými příjmy, před vysokými cenami energií a energetickou chudobou. Úsilí by však mělo být zaměřeno tak, aby se zabránilo dotování spotřeby energie a byly umožněny vysoké finanční pobídky, čímž by vzrostla energetická účinnost a pokud možno klesla spotřeba energie;
6. upozorňuje na to, že místní a regionální orgány již začaly realizovat činnost a iniciativy, jež přispějí ke splnění cílů politiky EU v oblasti změny klimatu, a svým odvážným a nutným rozhodnutím v zájmu svých občanů a životního prostředí zvýšit energetickou účinnost prokázaly svou vůdčí úlohu. Pakt primátorů poskytuje spolu s některými podobnými národními a mezinárodními koncepcemi účinné nástroje na obnovu impulu s pokračování této práce;
7. vítá novou možnost započítávat již učiněné kroky obcí v oblasti energetické účinnosti resp. úspor energie a vyzývá průkopnické obce k aktivní účasti a prezentaci svých projektů v rámci Paktu;

⁽¹⁾ Andris Piebalgs: „[...] mnohá z těch nejvíce inovativních řešení a projektů v rámci boje proti globálnímu oteplování skutečně mají původ v regionech a městech [...]“ – dubnové fórum VR.

⁽²⁾ Zpráva EP o Akčním plánu pro energetickou účinnost: využití možností (2007/2106(INI)): „zdůrazňuje úlohu, kterou při realizaci opatření na úsporu energie hrají místní a regionální energetické agentury“.

8. vítá příznivý začátek Paktu a přísný závazek evropských obcí, jež podpisem stvrdily cíl dosáhnout více než 20 % úspory energie. Pokud by se k tomu ovšem zavázala jen velkoměsta, mohlo by se z této iniciativy stát pouhé symbolické gesto. Nyní je načase zainteresovat všechny orgány na nižší než národní úrovni, obce a regiony v souladu s vnitřní strukturou každého členského státu a zvýšit tak počet signatářů Paktu, resp. počet partnerů, kteří se také, avšak jiným způsobem, zasazují o podobný cíl. Malé obce by měly být informovány o možnosti sloučit se do regionálních sítí;

9. vyzývá proto regionální a místní úroveň, aby se staly nepostradatelnými partnery v Paktu a při realizaci závazků EU v oblasti změny klimatu;

10. vítá pokroky v souvislosti s legislativním rámcem umožněné balíčkem opatření v oblasti energetiky a změny klimatu, který zajistí právní jistotu a rámec pro aktivity Paktu primátorů. Je však zapotřebí vyvinout intenzivnější činnost na úrovni EU, a usilovat tak o to, aby se členské státy zavázaly ke snížení spotřeby energie o 20 %;

11. lituje toho, že se nepodařilo do balíčku opatření v oblasti energetiky a změny klimatu pro rok 2008 vnést závazný cíl týkající se energetické účinnosti, jež je chybějícím článkem v procesu nezbytného snížení emisí CO₂; a

12. zdůrazňuje, že bez rámce, který by stanovil cíle na evropské, vnitrostátní, regionální a místní úrovni, nepostačí samotný Pakt ke splnění cíle snížit emise nejméně o 20 %, k němuž se signatáři zavázali. Je důležité, aby se na stanovování cílů v oblasti klimatu a energie podílely místní a regionální orgány, aby byly přijaty konkrétní nástroje, jež by umožnily tyto cíle splnit, a aby pro tento účel bylo zajištěno odpovídající financování;

Úloha regionálních orgánů

13. opakuje hlavní myšlenky z dřívějších stanovisek přijatých VR v této oblasti ⁽³⁾. Regiony, stejně jako města a velkoměsta, jsou klíčovými aktéry v oblasti energetiky a nesou odpovědnost za mnohé činnosti týkající se plánování, udělování povolení, investic, veřejných zakázek a výroby a spotřeby. Mezi oblastmi, v nichž lze dosáhnout významného snížení emisí CO₂ a úspor energie, patří doprava, bytová výstavba, budovy a infrastruktura veřejného osvětlení, které jsou plánovány a poskytovány místními a regionálními orgány;

⁽³⁾ Stanovisko Výboru regionů Omezení celosvětové změny klimatu na dva stupně Celsia a začlenění letectví do systému obchodování s emisemi – DEVE-IV-015.

14. upozorňuje na dopad, který bude mít obecný cíl snížení spotřeby jak spotřebního zboží, tak přírodních zdrojů, jako např. vody, na snížení emisí a využívání energie. Regiony mohou změny chování ovlivnit v mnoha případech do větší míry než jednotlivé místní orgány, a mají proto lepší východisko, pokud jde o působení na občany s cílem změnit jejich přístup, jelikož v rámci své činnosti zasahují jak do městského, tak do venkovského prostředí;

15. doporučuje proto odhodlané úsilí regionů jakožto podpůrných jednotek a doufá, že příslušná regionální místa budou motivovat k účasti na Paktu velký počet obcí, které se na jejich území nacházejí;

16. považuje za nutné, aby byly akční plány měst zasazeny do kontextu regionálních a národních plánů. Regionální plány by mohly být pojítkem mezi iniciativami na místní a na národní úrovni, což by zaručilo koherentnost provádění místních plánů. Je důležité, aby akční plány obsahovaly konkrétní finanční, technické, personální, legislativní a hodnotící nástroje, jakož i časový plán, jež by umožnily dosáhnout sledovaných cílů;

17. připomíná, že mezi regiony existují hluboké rozdíly, že na některé systémy, odvětví a regiony bude mít změna klimatu obzvláštní vliv a že adaptabilita různých odvětví a regionů je nesoúměrná a těsně související se socioekonomickým rozvojem; v tomto smyslu hrají místní a regionální orgány významnou roli;

18. vítá srovnávací aspekt Paktu a podtrhuje, že by regiony mohly hrát vůdčí úlohu při zjišťování příležitostí k činnosti na místní úrovni, sdílení osvědčených postupů, identifikaci projektových partnerů, přidělování finančních prostředků, hodnocení pokroku a informování o úspěšných krocích. Iniciativy na místní úrovni by měly být zasazeny do regionálního či národního rámce, což by maximalizovalo jejich dopad a poskytlo možnosti partnerské spolupráce. Navíc by jim mělo být umožněno, aby si samy určovaly ambiciózní udržitelné cíle, které překračují cíle stanovené ve vnitrostátních rámcích;

19. uznává, že úspěch či neúspěch Paktu bude do značné míry ovlivněn rozsahem partnerství, jež se zavážou ke spolupráci. Aby byla opatření účinná, musí být dostatečně rozsáhlá na to, aby měla nějaký dopad, a zároveň nepřekročit jistý rozsah, aby zůstala na místní úrovni. Zatímco velká města mohou dosáhnout úspor z rozsahu, menším obcím a zejména orgánům z venkovských oblastí, kde jsou výzvy v oblasti energetické účinnosti, podpory udržitelných zdrojů energie a snižování emisí CO₂ často o mnoho závažnější, v tom mohou pomoci regiony;

20. připomíná Komisi významnou úlohu regionů a velkých měst na trzích s energií, vzhledem k tomu, že jsou významnými zásobovateli teplem a elektřinou a dodavateli tepla a elektřiny mj. prostřednictvím systémů jejich kombinované výroby

a systémů zpracování komunálního odpadu, k nimž patří získávání energie z odpadů, anaerobní digesce a výroba pevných paliv z odpadu, a při podpoře uváženého využívání energie a rovněž rozvoje obnovitelných a alternativních zdrojů energie s nízkými emisemi skleníkových plynů;

21. proto by bylo zapotřebí Pakt oživit, a dát tak jasně najevo všem orgánům na nižší než národní úrovni, včetně těch regionálních, že se mohou stát členy, s cílem dosáhnout co nejširšího územního pokrytí, včetně venkovských oblastí, kde jsou výzvy energetické účinnosti, podpory obnovitelných zdrojů energie a snižování emisí CO₂ obzvláště významné. Pakt by měl být koordinován s národními plány, které jsou srovnatelné s Paktem primátorů;

Výzvy Paktu primátorů

22. opakuje svou podporu cílům Paktu a rozsahu jeho činností, včetně snižování poptávky po energii a její spotřeby, rozvíjení udržitelných a bezpečných dodávek energie formou propagace obnovitelných zdrojů energie a zlepšování energetické účinnosti výrobků;

23. trvá na tom, že hlavním obecným cílem opatření na snížení emisí je dlouhodobá udržitelnost, a proto jsou pro její zajištění k jednotlivým cílům přiřazena kvalitativní kritéria;

24. zdůrazňuje, že pokud má mít Pakt dlouhodobý dopad, musí být pevně ukotven ve vnitřních předpisech signatářských orgánů, aby tak byly jejich závazky a cíle v budoucnosti ochráněny před možnými zásahy či oslabováním plynoucími z možných změn v politickém vedení, z administrativních změn nebo z posunutí hranic;

25. zdůrazňuje, že tlak na rozpočet s krátkodobými cíli ohrožuje regiony a velká města, které přijímají střednědobá a dlouhodobá investiční a politická rozhodnutí s cílem zlepšit vlastní energetickou účinnost, podpořit využívání obnovitelných zdrojů energie a snížit emise CO₂, což by mělo být zohledněno v cílech pro hodnocení výkonu;

26. domnívá se, že vzhledem k tomu, že neexistuje definice primátora nebo regionu jednotná pro všechny státy EU, nesmí název paktu a jeho předpokládaný dosah vyloučit jiné orgány nebo jim znemožnit podpis Paktu;

27. upozorňuje na to, že v tom, jakých pokroků bylo v posledních letech dosaženo při snižování emisí CO₂ a spotřeby energie, existují rozdíly mezi různými městy a regiony, a že někteří pokrokoví průkopníci již tyto snadno dosažitelné cíle splnili a překročili. Mělo by být zohledněno to, že v různých členských státech existují rozdíly v energetické náročnosti spotřeby a výroby a rozdílné jsou i situace v oblasti emisí skleníkových plynů, které s tím souvisí, a to zejména mezi městskými a venkovskými oblastmi;

Další návrhy pro Pakt

28. vyzývá k podpoře formou přípravy směrů pro snižování základních emisí a jasné orientace pokud jde o způsob vyhodnocování údajů o emisích a jejich vykazování. To je nutné pro srovnávání a srovnávací hodnocení (benchmarking);

29. domnívá se, že součástí srovnávacího hodnocení by měly být příklady jak nezdaru, tak úspěchu, aby se předešlo opakování chyb. Úspěšné příklady by měly být přímo použitelné v praxi, tudíž by bylo třeba specifikovat nezbytné iniciativy, a to včetně rozpočtu. EU by měla zahrnout poznatky získané na konferenci starostů USA a z Regionální iniciativy v oblasti skleníkových plynů severovýchodní a středoatlantické oblasti USA;

30. má za to, že vzhledem k tomu, že mnohá města a obce jsou členy regionálních a národních sítí, které vyvinuly metodiky a účetní systémy, měly by být způsoby využívání těchto metod uváženy v rámci Paktu a zároveň by se mělo směřovat k harmonizaci nástrojů pro vykazování a měření ve střednědobém horizontu. Tím by se předešlo opětovnému hledání metod a mohlo by to vést k výraznějšímu zapojování do Paktu. Bude se usilovat o to, aby se většina měst zapojených do stávajících sítí připojila k Paktu primátorů;

31. domnívá se, že by lhůty v rámci Paktu měly umožnit, aby se všechny členské státy informovaly o nejlepších referenčních výsledcích a současných iniciativách považovaných za osvědčené postupy ještě před vypracováním akčních plánů. To zaručí, že budou moci města a regiony tyto osvědčené postupy zohlednit v připravovaných akčních plánech;

Výzvy pro cíle v oblasti energetické účinnosti

32. zdůrazňuje význam evropského národního kontextu pro úspěch činnosti na místní úrovni, především v tom smyslu, že Komise nejednala a neaktualizovala akční plán pro energetickou účinnost z roku 2006. To bude zapotřebí jako pobídnutí členských států a jejich měst a regionů k prosazování vyšších než 20 % cílů stanovených v EU pro oblast energetické účinnosti;

33. opakuje výzvu adresovanou Komisi a členskými státy k urychlení jeho provedení a zvážení jeho revize, jež zazněla na červnovém zasedání Evropské rady;

34. naléhavě upozorňuje, že národní plány by měly být přímo propojeny s regionálními plány, jelikož ty jsou nezbytným logickým mezičlánkem mezi národními plány pro udržitelnou energii a městskými a obecními plány pro tuto oblast. Je důležité, aby se na stanovování cílů v oblasti klimatu a energie podílely místní a regionální orgány, aby byly přijaty konkrétní nástroje, jež by umožnily tyto cíle splnit, a aby pro tento účel bylo zajištěno odpovídající financování;

35. vyzývá k tomu, aby byly metody financování EU upraveny tak, aby upřednostňovaly aktivity zaměřené na propagaci využívání udržitelné energie, jako např. zvýšení procenta regionálních prostředků vyhrazených na zlepšování energetické účinnosti v domácnostech ze 3 % na 5 %. Půjčky EIB by měly být dostupné pro místní a regionální orgány, které mají zájem investovat do programů energetické účinnosti, podporovat využívání obnovitelných zdrojů energie a snižovat emise CO₂;

36. má tedy za to, že přezkum programů financování v polovině období by se měl zabývat tím, jak celou škálu těchto programů upravit tak, aby podporovaly energetickou účinnost, obnovitelné zdroje energie a snižování emisí CO₂, a jak zajistit, aby byly takové programy dostupné pro města a regiony. Možné úpravy by tak například kromě zvýšení financí plynoucích z regionů či fondu soudržnosti na podporu energetické účinnosti v domácnostech měly zahrnovat větší investice do podpory uvádění na trh nových technologií z takových programů jako např. 7. rámcový program pro výzkum. Přezkum by mohl být nutný i u pravidel veřejné podpory, aby mohla být přijata opatření v oblasti průmyslových změn a přeměny energie;

37. vyzývá Komisi, aby pokračovala v přípravě a urychlování přezkumu opatření, jež by mohla městům, velkoměstům a regionům pomoci ovlivnit chování, jako např. propagace a označování výrobků s vysokou energetickou účinností;

38. má za to, že městům a regionům by v jejich snahách o splnění a překročení 20 % cíle v oblasti energetické účinnosti do roku 2020 pomohlo, pokud by se tento cíl stal závazným a pokud by byla provedena odpovídající aktualizace akčního plánu pro energetickou účinnost včetně očekávání, že členské státy přezkoumají národní akční plány za účelem zohlednění tohoto cíle.

V Bruselu dne 26. listopadu 2008

předseda
Výboru regionů
Luc VAN DEN BRANDE